

BARTER'IN TÜRK FİNANS SEKTÖRÜNDE YERİ VE UYGULANABİLİRLİĞİ

Ali İhsan ÖZEROĞLU¹

ÖZ

Bu makale ile amaçlanan “Barter” olarak adlandırılan işlemin tanımı, tarihsel gelişimini açıklamak ve nitelik olarak bir” finansal işlem” mi yoksa bir” ticari işlem” mi sorusuna cevap bulmaktır. Bu maksatla bugün ülkemizde faaliyette bulunan firmalar incelenerek sistemin işleyişi hakkında ve yarattığı faydalar hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır. Barter türleri ve hukuki alt yapısı yine bu çalışmanın inceleme alanlarını oluşturacaktır. Çalışmanın metodolojisini gerek alan çalışmaları gerekse literatür taraması oluşturmaktadır. Alan çalışmasını gerçekleştirmek için barter firmalarının ana sözleşmeleri, yönetmelikleri ve firma temsilcileri ile görüşmeler yapılmıştır. Literatür taraması açısından ise gerek yerli ve gerekse yabancı kaynaklar taranarak barter işlem kimliğinin niteliksel yapısı netleştirilmeye çalışılmıştır. Barter’in ticari boyutuyla ele alındığında, firmalara katabileceği rekabet üstünlüğü ile, KDV ve nakit ödeme dışındaki kalan işlem hacminin mahsuplaşma yöntemiyle gerçekleşmesi nedeniyle emisyon hacmindeki artışı engelleyici rolü ile ülke ekonomisi ve finans çevrelerine sağladığı özgün katkılara yine bu incelemede yer verilmeye çalışılacaktır. Sektörde yer alanlar için “prim sistemi” uygulamasının yanı sıra barter’in Türkiye’deki konumuna ve işlem hacmine de değinilecektir. Son olarak Türkiye’deki barter anlayışıyla dünyadaki barter anlayışları karşılaştırılacak ve Türkiye’de barter’i geliştirmek için neler yapılması gerektiği üzerine durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Barter, Takas, Mal Değişimi

JEL Sınıflandırması:G21 -G29

THE PLACE OF THE BARTER IN TURKISH FINANCIAL SECTOR AND ITS APPLICABILITY

ABSTRACT

The purpose of this article is to define and to explain historical development of “Barter”,and to find answer to the question t if barter is commercial or financial transaction. Also pros & cons of the barter system and how it works will be pointed out here by investigating the active companies in Turkey.. Types of barter and legal framework will also take place in the article. The methodology of this work is based on field work and literature studies. Field work covers company article of associatons, decrees and interviews with sector stuff. Literature study includes bot domestic and international publication in the field..Implementation of barter in Turkey and trade volume will be presented as well. A comperision of barter practise between Turkey and other countries will inform the interested parties in depth. The Premium system for employees in the sector was atatched to the study.

Keywords: Barter, Exchange, Comodity Exchange

JEL Classification: G21 -G29

---

¹ Yrd.Doç.Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, ihsanozeroglu@arel.edu.tr

1. Barter'ın Tanımı

Barter, yaygın olarak bilinen şekliyle “bir malın mal karşılığı el değiştirmesi” işlemidir. Bu yönüyle paranın dünya tarihinde kullanıma girmediği dönemleri yansıtır olması söz konusu olsa da bir malın para karşılığı olmadan sahipliğinin değişmesi günümüz karmaşık finans ve ticaret dünyasında da bir ayrı yer oluşturmaktadır. “Barter sistemi, bu amaçla kurulmuş bir kurum ve kaydettiği üyeleri arasında oluşturulan bir pazardır. Bu pazar, Barter üye kuruluşlarının karşılıklı arz ve talepleriyle işler. Barter sisteminde faaliyet gösteren bir kuruluş, Barter Pazar'ından satın aldığı malların veya hizmetlerin bedelini, kendi sahip olduğu ürünleri barter sistemine vererek öder. Barter Pazar'ına ürün satan kuruluş, bedelini yine pazarda satılan ürünlerden ya da hizmetlerden arzu ettiğini alarak tahsil eder” (<http://www.alomaliye.com/barter.htm>, 07.04.2010)

İngilizce kökenli bir kelime olan “barter”, öncelikle iki taraf arasında düzenlenen ve para kullanılmaksızın bir malın diğer bir malla değiştirilmesini öngören anlaşmayı ifade eder (Gürsoy,1998: 3)

Dalton'nun “ Journal of Economic Issues” deki araştırmasına göre barter İngilizce'de iki farklı anlama gelmektedir. Birincisi, parasız Pazar değiş tokuşu (her türlü pazar değişimi) , ikincisi parasız herhangi iki şeyin değiş tokuşu (hediye, törensel değiş tokuşlar)dur. Bu bağlamda işten işe barter, iş dünyasında parasız Pazar değiş tokuşu olarak tanımlanır (Birch- Liesch, 1998:330.)

Ayrıca, barter kısaca bir finansal takas olarak da tanımlanmaktadır (“Barter Sistem ”,1999: 32). Bu yönüyle barter takas sisteminin geliştirilmiş ve organize olmuş şeklidir. Dolayısıyla barter takasa göre daha çağdaş ve kapsamlı bir finansman aracıdır (Marşap, 2001: 55.).

1.1. Barter'ın Tarihi ve Gelişimi

İlk Barter işlemleri MÖ 9000 yılına dayanmaktadır ve temelini hayvan değişimi oluşturmaktadır. Daha sonrasında tarımsal ürünlerde yapılmıştır(<http://msxlahs.org/form/x-sozluk/81304-barter-barter-nedir-hakkinda.htm>, 07.04.2010). Yani, insanlık tarihinin en eski ticaret şekli olan takas işleminde mal ve hizmetler para ve benzeri bir değişim aracı olmadan el değiştirmekteydi. Paranın icadıyla bu değişim işlemi, bilateral (ikitarafılı) mal takası şeklinden, multilateral (çok taraflı) endirekt mal takası şekline dönüşmüştür (Hatunoğlu-Bilginer, 2000:70). Modern anlamda barter uygulamaları ise 1930'lu yıllarda başlamıştır (Özkan, 2002:65). Dünyanın “Büyük Ekonomik Buhran” yaşadığı bu yıllarda, talepten fazla arz olmasından ötürü ellerinde stoklar biriken işletmeler, büyük ekonomik güçlüklerle karşı karşıya kalmışlardır. Bu dönemde krizi aşmanın yolu olarak mal takası gündeme gelmiş, bugünkü sistemli barter organizasyonunun temeli atılmıştır (Toroslu,2010:66). 1930'lardan itibaren ABD'de uygulanan daha sonra ABD, Avrupa ve Avustralya'da hızla gelişen barter, ulusal ve uluslararası ticarete sermayenin maliyetini minimuma indirmeyi hedefleyen alternatif finansman araçlarından biri

olmuştur (Tekşen, 2006: 13). Dünyada 1000'in üzerinde Barter şirketi bulunmakta olup, Barter sistemini tüm dünyada 1 milyonun üzerinde şirket kullanmaktadır (IRTA Dünya Barter Birliği 32.Uluslararası Genel Kongresi yapıldı", Türk Barter Basın Bülteni, 28.09.2011). Türkiye'de ise barter alanındaki ilk çalışmalar 1990'lı yıllarda başlamış olup halen yaklaşık 100 barter şirketi faaliyetlerini sürdürmektedir (Uzun, 2010: 10). Modern ticari barter endüstrisi gerçekte teknolojik ve ekonomik gelişmelerin bir çocuğudur. Bugün barter işlemleri, üyelerin elektronik bazda borçlandırılması, alacaklandırılması veya barter çeki kullanılması ile yapılmaktadır. Elektronik ortamda dünya küçüldükçe Barter Sistemi daha da gelişmekte, kullanıcı sayısı arttıkça Barter kredisinin değeri artmaktadır (Uyan, 2005: 10).

Özellikle ekonomilerin krizde olduğu yani kredilerde daralmanın ve ekonomik istikrarın tartışılmaya başlandığı dönemlerde, barter daha fazla tercih edilmeye başlanır (Kaikati, 2013:46)

1.1.2. Kimler Barter Yapabilir?

Dünyada olduğu gibi Türkiyede de barter işlemleri oldukça geniş bir yelpazede gerçekleşmektedir. Gayrimenkul, medya, turizm, sigorta, tekstil şirketleri sisteme en çok rağbet gösteren kurumlar arasındadır. Barter şirketlerinin müşteri portföyünde, sektöründe tanınmış otel, market, spor kulübü, hastane, gazete, televizyon, üniversite, sigorta, tekstil, fuar, taşıma, inşaat, matbaa, emlak, temizlik, ayakkabı, patent, prodüksiyon, otomotiv, müşavir, elektronik şirketleri gibi kurumsal üyeler olduğu gibi sanatçı, manken, şarkıcı gibi bireysel üyeler de bulunmaktadır. Barter yapabilme kriteri, barter firmalarının üyelik şartlarına kabul edilme ile başlar. Uygulamada her firma sisteme alınmayabilir. Üyelik kararını belirleyen temel faktör, barter sistemindeki arz talep dengesidir. Üyeligi kabul edilen firmaya bir "broker" atanır ve "barter çeki" verilir. Üye sistemden; 1) taleplerini karşılama, 2) ürün ve hizmet satma olmak üzere iki farklı şekilde yararlanabilir.

1.1.3. Barter Sisteminde Faaliyet Gösterebilmek İçin Yapılması Gerekenler (Barter Sistemi'nin İşleyişi)

Barter faaliyetlerinde bulunabilmek için geçilmesi gereken birkaç aşama bulunmaktadır. Bunları sıralayacak olursak; barter sistemine üye olmak, üye firmadan teminat alınması, arz ve taleplerin sisteme bildirilmesi, üye cari hesabı açılması, barter çeki düzenlenmesi ve sistem içerisinde işlem yapılmasıdır.

Barter üyesi firmalar talepte buldukları ve arz ettikleri ürünlerin ya da hizmetleri barter firmasına bildirirler. Bu arz ve talepler ayrı olarak listelenerek yayınlanır. Firmalar bu listelerden ihtiyaçlarını serbestçe belirleyebilmektedir. Her barter üyesi firma için bir cari hesap oluşturulmaktadır

Barter sistemi içerisinde işlem yapabilmek için barter kuruluşu tarafından firmalara bir barter çeki sunulmaktadır. Bu çekin amacı aradaki alış verişi belgelenmektedir. Çek üzerinde alıcının ve satıcının bilgileriyle işlem tutarı yazılıp üç

nüsha olarak düzenlenir. Biri alıcıda, biri satıcıda ve diğer nüsha da barter kuruluşuna sunulur. Bu çekler üçüncü kişilere cirolanamazlar, dolayısıyla kambiyo senedi değeri taşımamaktadır.

Üye olan firmalardan biri ihtiyaç duyduğu mal ve hizmeti, sistemden bunları arz eden üyelerle görüşür. Alacağı ürün miktarını, kalitesini, teslim koşullarını ve diğer hususları konusunda anlaşma yapar. Satıcı üye barter merkezini arayarak, alıcının kredisi olup olmadığını öğrenir ve kredisi varsa satış beyan eder. Barter kuruluşu satıcı firmanın hangi limitler dahilinde ürün satabileceğini bildirir ve bir satış yetki kodu verilir. Bu durum üzerine alıcı üye firma tarafından düzenlenen barter çeki hazırlanır. Satıcı almış olduğu iki nüshadan birini kendine saklar diğerini barter kuruluşuna sunar. Barter kuruluşu almış olduğu çeki alıcı ve satıcı firmaların hesaplarına işler. Böylece alışveriş işlemi gerçekleşmiş olur. Satıcı kuruluş faturayı alıcı kuruluş keser ve mal tesliminden sonra aralarında herhangi borç alacak ilişki kalmaz. Bundan sonraki borç alacak ilişkisi barter kuruluşu ile alıcı ve satıcı arasındadır. (<http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/MaliCozum/Burak-Arzova.doc>, (16.05.2010))

Organizatör firmalar üye firmaların birbirleriyle yaptıkları her alış ve satış işlemi için, işleme dahil her üyeden ayrı ayrı olmak üzere ortalama %5komisyon almaktadırlar.. Barter sistemine girdiğinde satış yapmadan alış yapmak isteyen veya sistemden olan alacak tutarından daha fazla tutarda alış yapmak isteyen üye firmalar, barter organizatörü firmaya teminat vermek zorundadırlar. Bu teminatlar, banka teminat mektubu veya gayrimenkul ipoteki olabilmekle beraber böylesi durumlarda teminatın cinsi, miktarı, teminata göre kredi kullanım oranı ek bir protokolle belirlenerek imza altına alınır. Mal veya hizmet satışı yoluyla sistemden alacaklı hale gelen bir firma ise, alacağını tamamen tahsil edene kadar sistemden mal veya hizmet alabilir. Ancak üye firma bu alacağının nakit olarak ödenmesini barter organizatörü firmadan talep edemez (Öz ve Dursun, 2005: 312).

1.1.4. Barter Sistemi'nin İşleyiş Örneği

Barter Sistemi'nin işleyişini somutlaştırmak adına, aşağıda Avrasya Barter şirketinin bünyesinde gerçekleştirilmiş olan barter işlemlerinden bir kesite yer verilmiştir.

- P.Otel, barter pazarında yer alan F.Fuarcılık'a konaklama hizmeti satarak fuar dönemindeki yabancı konukları otelinde ağırlıyor; bir diğer barter üyesi olan R.Dağıtım'a ise otelinde konaklama ve toplantı hizmetleri satıyor. P.Otel, sistemde oluşan alacağı ile S.Kozmetik'ten oteli için temizlik maddeleri satın alıyor; K.Marketler'den ise alışveriş kuponu olarak bu kuponları marketler zincirinin mağazalarında oteline gıda vbg. ürünler almak üzere kullanıyor.

- F.Fuarcılık, E.Turizm'den personeli ve fuar dönemindeki misafirleri için taşımacılık hizmeti alıyor; P.Otel'den ise konaklama hizmeti alıyor. F.Fuarcılık, barter sisteminde oluşan borcunu A.Patent firmasına fuar standı kiralama hizmeti;

S.Kozmetik Firmasına fuar standı kiralama ve sektörel dergilerde reklam hizmeti vererek ödüyor.

- A.Patent, M.Tv'den aldığı televizyon reklamları hizmetinin ve F.Fuarçılık'tan aldığı fuar standı kiralama hizmetinin bedelini, R.Dağıtım ve D.İnşaat Şirketlerine marka-patent tescil işlemleri hizmeti vermek suretiyle ödüyor.

- D.İnşaat, E.Turizm'e bir adet daire satarak oluşan alacağı karşılığında R.Dağıtım'dan Dağıtım Hizmetleri, O.Sigorta'dan Sigorta Hizmetleri, M.Tv'den Televizyon Reklamları ve A.Patent'ten marka-patent tescil hizmetleri alıyor.

- E.Turizm, D.İnşaat'tan aldığı dairenin bedelini, S.Kozmetik ve F.Fuarçılık Firmalarına taşımacılık hizmeti vererek ödüyor.

- S.Kozmetik, K.Marketler Zinciri'nin reyonlarına ve P.Otel'e temizlik maddeleri satarak oluşan alacağını F.Fuarçılık'tan Fuar standı kiralayarak ve E.Turizm'den personel taşımacılığı hizmeti olarak tahsil ediyor.

- K.Marketler Zinciri, O.Sigorta ve P.Otel'e zincir mağazalarda alışveriş imkanı sağlayan market alışveriş kuponlarını satıyor. Sistemde biriken alacağı ile ise S.Kozmetik'ten mağazalarının reyonlarında satmak üzere temizlik maddeleri alıyor.

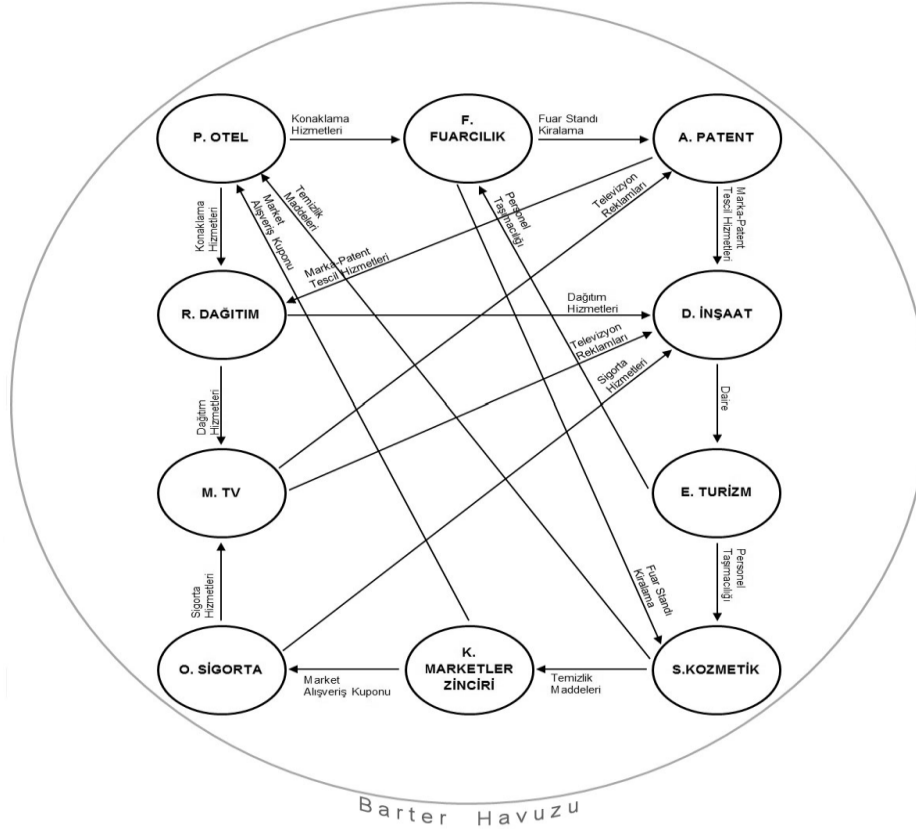
- O.Sigorta, M.Tv ve D.İnşaat şirketinin işyeri, trafik ve kasko gibi sigorta poliçelerini barterla yapıyor. Bu işlemler neticesinde barter hesabında oluşan alacak bakiyesini, personeline dağıtmak üzere K.Marketler'den market alışveriş kuponu satın alarak harcıyor.

- M.Tv, R.Dağıtım'dan dağıtım hizmetleri, O.Sigorta'dan sigorta hizmetleri olarak oluşan borcunu A.Patent ve D.İnşaat'a tv reklamları hizmeti vererek kapatıyor.

- R.Dağıtım Firması, D.İnşaat ve M.Tv firmalarına dağıtım hizmetleri satarak elde ettiği barter alacağı karşılığında, P.Otel'den konaklama hizmetleri ve A.Patent'ten marka-patent tescil hizmetleri satın alıyor.

Barter Havuzunda, çapraz takas şeklinde gerçekleşen bu çok taraflı takas işlemler zinciri, farklı içeriklerle birlikte devam etmektedir. Nitekim yukarıdaki örnekte, satış yapmadan teminat karşılığı kredi açılarak alım yapan firmalara ve verilen süre zarfında ürün satışı yapamadığından borcunu nakden ödemek durumunda kalan firmalara yer verilmemiştir (Uyan, 2012: 15).

Şekil 1: Barter Havuzunda Gerçekleşen Barter İşlem Zinciri'nden Bir Kesit

Kaynak: Uyan, 2012:16

2. Barter Çeşitleri

Barter sistemi üç türlü olabilmektedir. Birincisi perakende barter, ikincisi toptan barter, üçüncüsü uluslararası barterdir.

Perakende Barter: Kuruluşların barter sistemine üye olup, mal veya hizmetleri arz veya talep ederek takas organizasyonu yapmalarıdır. Bu türde üyeler, bir broker yardımıyla kendi içlerinde ürün veya hizmet alışverişi yaparlar. Sıklıkla bü-

yük kuruluşlar ve perakende faaliyette bulunan firmalar bu sistemde çalışmaktadırlar. (Tekşen, 2006: 38)

Toptan Barter; İki şirket birbirinin ürünleriyle ilgilendiği zaman şirket yöneticileri barteri doğrudan mal takaslarıyla ilgili iş dünyasının özel bir işlem tipi olarak görürler. Üreticiler ve toptancılar elinde kalan stokları pazarın altında bir değerde satmayı istemeyebilir. Bu durumda barteri kullanarak tekrar pazarlama güçlerini artırmak için bu barteri kullanırlar. Ayrıca nakit akışı sağlamak ve stokları eritmek için de bu barter kullanılabilir (Şimşek 2004:30). Bilinen en karakteristik örneği, basın yayın kuruluşlarının reklamını aldıkları firmaların ürünleriyle reklam hizmetlerini takas etmeleridir (Toroslu, 2010: 19-20).

Uluslararası Barter; Bu türden barter karşılıklı ticari anlaşmalar şeklinde düzenlenir. Karşılıklı ticaret, belli bir para cinsinden fiyatı belirlenen mal, hizmet veya teknolojinin ülkeler arasında para karşılığı değil, yine bir mal, hizmet veya teknoloji transferi ya da alacakların devri karşılığında alım satımıyla ifade edilir (Batier, 1991: 1). Karşılıklı ticaret (Countertrade), 1970'li yılların başından itibaren başta eski doğu bloku ülkeleri olmak üzere, nakit sıkıntısı çeken ülkeler ile gelişme yolunda olan ülkeler arasında yapılmıştır. Genellikle maden, tarım ürünleri ve bazı sanayi maddeleri bu ticaret konusu olmuştur (Toroslu, 2010: 20).

Karşılıklı ticaret işlemlerinin birçok şekli olmasına rağmen en yaygın olanları; "barter", mukabil alım" ve geri alım"dır.(Ravas,2011:224).

2.1. Barter İşleminin Niteliği

Barter nakit çıktısı gerektirmediği için bu yönüyle finans, ticari mal ve hizmet arzı sağlaması nedeniyle de bir pazarlama ve satış tekniği olarak kullanılmaktadırlar Sistemde, alıcı firmaya, borcunu kendi ürün ya da hizmeti ile ödeyebilmesi için 12 ay vade tanınmaktadır. Borçlu firma bu sürede hiçbir şekilde ürün ya da hizmeti ile ödeme yapamaz ise, borcunu 12 ayın sonunda nakden ödemektedir. Böylelikle 12 ay için faizsiz kredi kullanmış olmaktadır (<http://www.avrasyabarter.com.tr/UygulamaAlan.aspx> (12.11.2012)).

Bu yönüyle barter sistemi bir finansman aracıdır. Barter mal ve hizmet arzı amaçlı kullanıldığında ise bir ticari yöntem haline gelir. (Terry- Gary, 1996: 167) Ticari yöntem özelliği ile en etkili stok satış ve atıl kapasite değerlendirme aracıdır. Temel dezavantajı ise "nakit akım dengesinde" bozulmaya yol açabilecek olmasıdır.

Barter kaldırıcı, şirketlerin yeni işlemler üretmesine, nakitlerini muhafaza etmesine ve stok fazlaları ile atıl kapasitelerini ihtiyacı olan ürünlere dönüştürmeye imkan sağlar.(Strabley,2014:9)

2.1.2. Barter Sisteminin Çeşitli Kanunlar Açısından Değerlendirilmesi

Borçlar hukuku açısından bakılacak olursa da, barter sözleşmesi, Türk hukuku sistemimizde açıkça tanımlanmış değildir. Bu sözleşmeler içeriğinde Kefalet,

Alacağın Temliki, Trampa ve Takası içermektedir. Bu durumda, barter sözleşmesi Borçlar yasasına göre “Akit Serbestisine Dayanan” A TİPİ bir sözleşmedir. (<http://www.turkhukuksitesi.com/show> (16.04.2010))

Ticaret Kanunu'na göre, ticari işletmeye bağlı sayılan faaliyetler Gelir vergisi Kanunu açısından da ticari ve sınai faaliyet olarak kabul edilir (Tekşen, 2006:129). Bu açıdan Barter işlemleri ticari işlemlerdir.

Barter sisteminde mal ve hizmetlerin takas edilmesini sağlayan barter kuruluşunun barter faaliyetlerinden elde ettiği iki çeşit geliri bulunmaktadır. Birincisi komisyon gelirleri ve ikincisi barter üyelerinde aldığı aidatlardır. Barter kuruluşunun gerçekleştirdiği faaliyetlerden elde ettikleri Gelir Vergisi Kanunu'nun 37. maddesindeki ticari faaliyet kapsamı içerisine girmektedir (Erkan, 2000: 89).

Barter sisteminde gerçekleştirilen işlemler gerek barter üyesi firma gerekse bizzat barter şirketi için bir ticari faaliyeti oluşturmaktadır. Bu nedenle elde edilen kazançların vergilendirilmesi gerekmektedir. Ancak vergilendirme, ticari kazancın tesbitinden sonra yapılacaktır. Ticari kazanç: “bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılat ile giderler arasındaki müspet farktır” (GVK, Md.39). Üyeler tarafından ödenen barter giriş aidatı ve komisyon ise gider olduğu için Gelir Vergisi Kanunu'nun 40. maddesine göre ticari kazancın tespitinde gider yazılabilmektedir.

Barter sisteminde tarafların gerçekleştirdikleri işlemler sonucunda ticari kazanç elde etmeleri sebebiyle, ticari faaliyet çerçevesinde yapılan her türlü mal ve hizmet KDV 'ye tabi olacaktır. (Tan, 2010) Barter Sistemi ve Sistemin Vergi Kanunları Karşındaki Durumu”, (http://web.kobiline.com/docs//article/barter_sist.doc , (23.04.2010))

Barter sisteminde yapılan işlemler sonucunda kaynaklanan KDV iki aşamada oluşur. Birinci aşama; üyelerin sistemden ürün veya hizmet temin etmelerinden doğan KDV, ikincisi; barter kuruluşunun alıcı ve satıcıdan talep ettiği komisyonların KDV'leridir. KDV oranı barter işlemlerinde %18'dir (Tekşen, 2006: 157).

2.1.3. Barter İşlemlerinde Düzenlenen Kağıtlar

• Barter Üyelik Sözleşmesi: Birden fazla akte ait ve işlemlerin tek bir belgede birleştiği bir sözleşme türüdür. Dolayısıyla bu sözleşmeler, DVK 'nin 6/2. maddesine göre en yüksek vergi alınmasını gerektiren akit ya da işlem üzerinden Damga Vergisi'ne tabii tutulacaktır.

• Ek Sözleşme: Tek kağıtta toplanan karma akit niteliğinde olan ek sözleşmeler, Damga Vergisi Kanunu'nun 14. maddesine göre, DVK'nin (1) sayılı tablonun 1/a fıkrasına göre binde 7,5 oranında damga vergisi alınacaktır.

• Diğer Kağıtlar: Bu sıralanan belgeler haricinde barter firmaları tarafından düzenlenen, arz-talep listeleri, arz-talep bildirim formları, barter çeki, barter işlem

dekontu ve barter hesap ekstresi gibi belgeler Damga Vergisi Kanunu'na tabii değildir.(Erkan,2000: 99-100)

Barter, barter sistemine üye olan şirketlerin birbirleri ile alışveriş yaptığı, satın alınan ürün ve hizmet bedellerinin üretilen ürün ve hizmetlerle ödenebildiği ortak bir pazardır. Özellikle yabancı ülkelerde faaliyette bulunan firmalardan barter sistemi ile teslim konusu malın T.C. gümrük hattından geçerek alınması halinde gümrük vergisi, gümrük yükümlülüğü doğduğu tarihte yürürlükte olan gümrük tarifesine göre hesaplanır (BİYAN, Barter İşlemlerinin Türk Vergi Hukuku Karşısındaki Durumu , (<http://www.ozgurbiyan.com/>), (23.04.2010)

2.1.4. Barter Sisteminin Türkiye Durumu

Barter şirketlerinin en eskisi 9-10 yıllık bir geçmişe sahiptir. Barter şirketlerinin çoğunluğunun ise 6-7 yıllık işletme oldukları görülmektedir.

Tablo 1:Türkiye'deki Barter Kuruluşlarının Kuruluş Tarihleri Ve Sermaye Yapıları

	Barter Kuruluşu	Kuruluş Yılı	Sermayesi
1	Türk Barter International A.Ş	2001	3.000.000
2	Ankara Barter A.Ş	2005	900.000
3	AGG Barter A.Ş	2008	750.000
4	Bartürk Barter Hizmetleri A.Ş.	2008	600.000
5	Evrensel Barter A.Ş	2004	900.000
6	Arts Anatolia Barter Ltd.Şti	2004	500.000
7	WTC Barter A.Ş	2003	1.000.000
8	İhlas Barter A.Ş	2004	1.000.000

Kaynak: Uzun, 2010, Barter Sistemi ve Küçük ve Orta Boy İşletmelerde Uygulanabilirliği: Türkiye Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi S.B.E.,Ankara

Barter kuruluşlarının kurulma tarihine bakıldığında sistemin ülkemizde çok köklü bir geçmişe sahip olmadığı görülecektir. Birçok kurumun gelişme seyri incelendiğinde (factoring, leasing kurumları...) hukuki çerçeveye oturmasının süre aldığı, uygulama sonuçlarına dayanarak bir mevzuat temeline oturtulduğu ve daha istikrarlı bir çalışma alt yapısına kavuşturulduğu tesbit edilmiştir. Barter sistemi de zaman içerisinde kendi mevzuatına kavuşturularak daha güçlü kurumlar haline getirileceklerdir.

Barter faaliyetinde bulunabilmek için herhangi bir sermaye koşulu ve herhangi bir şirket türünde kurulma şartı söz konusu değildir. Tablo 1'de, araştırma konusu barter aracı kurumlarının tamamının şirket olmak üzere, 7 firmanın anonim şirket, 1 firmanın da limited şirket şeklinde kuruldukları görülmektedir.

Tablo: 2 Türkiye’de 2009 Ve Sonrası Faaliyete Geçen Barter Kuruluşlarının Sermaye Yapıları

	Barter Kuruluşu	Faaliyet Yılı	Sermayesi
1	International Chain Barter	2009	1.000.000
2	Sistem Barter	2009	1.000.000
3	Key Barter	2009	1.000.000
4	Finans Barter	2009	1.000.000
5	Anadolu Barter	2009	1.000.000
6	Rota Barter	2009	1.000.000
7	T.T Barter	2009	1.000.000
8	All Barter	2009	1.000.000
9	Sdr Barter	2009	1.000.000
10	Garanti Barter	2009	1.000.000
11	Yatırım Barter	2009	1.000.000
12	Çukurova Barter	2009	1.000.000
13	Global Barter	2009	1.000.000
14	TEB Barter	2009	1.000.000

Not: Kuruluş tarih ve sermaye yapılarına web siteleri üzerinden ulaşılamadığı için bu tarih ve rakamlar alınmıştır.

Türkiye’deki barter aracı kurumlarından 3 tanesinin milyon TL ile ifade edilen sermayeye sahip oldukları görülmekte iken 5 aracı kurumun bin TL ile ifade edilen sermayeye sahip oldukları görülmektedir.

2.1.5. Barter Sistemine Dünya’ndan ve Türkiye Açısından Bakış

Barter dünyada bugün artık bir endüstri haline gelmiştir. Bu sistemin en başarılı örneklerinin ABD’de uygulandığı görülmektedir. Uygulamanın ülkemizle karşılaştırıldığında en bariz farkını: “sistemden alım yapan borçlu firmanın her ay için belirli oranda faiz ödemesi” oluşturmaktadır (Reymund, Flandez, Barter Fits the Bill for **Strapped** Firms (<http://www.online.wsj.com/article/>, (2011).

Dünyadaki ekonomik daralmalar ve durgunluklar, ABD ekonomisinde, iş dünyası bağlamında Barter’in makroekonomik belirleyecilerini yeniden gözden geçirmeye mecbur etmiştir (Marvesti and Smith,2011:85).

Gelişmiş ülkelerde Barter sisteminin bir stok yönetim sistemi olarak kullanıldığı görülmektedir.

“Avrupa’daki Barter şirketleri, Barter işini bir enformasyon bankacılığı olarak yapmaktadırlar. Barter şirketlerinin temel amacı firmaları bu sisteme üye yapmaktır.

Japonya’daki Barter şirketi sayısı azdır ve en önemlisi çok güçlü finans kaynaklarına sahiptirler. Büyük organizasyonlar ile örgütlenmektedirler. Barter kuruluşu üye firmalara çok çeşitli hizmetler sunmaktadır. Firmaların hem satın alma bö-

lümüleri, hem de satış departmanları gibi çalışabilmekte, kendi fonları ile finansmanlarını sağlayabilmektedirler. Bunların dışında, teknoloji, pazarlama, üretim, yönetim konularında profesyonel uzman kadroları ile üye firmaların danışmanlık taleplerini karşılamaktadırlar.

Türkiye'de ise, henüz gelişmekte olan Barter firmaları, üyelerini bir havuzda toplamakta, Barter havuzuna üye olan firmalar, havuza arz ve talep ettikleri ürünleri bildirmektedirler. Merkezi sistemle, birbirlerinin ihtiyaçlarını öğrenen firmalar para kullanmadan ürün ya da hizmet değiş tokuşu yapmaktadırlar. Bir şirket, herhangi bir firmaya arz ettiği ürünün karşılığında aynı firmadan talebini alamıyorsa, havuzdaki başka bir firmadan talebini karşılayabilmektedir. Bütün bu işlemlerin organizasyonu Barter şirketleri tarafından yapılmaktadır” (<http://www.rantbarter.com/dunyadabarter.php/2010>).

2.1.6. Barterin Krizde Sağlayabileceği Olası Yararlar

Dünya Barter Birliği (IRTA) tarafından yapılan açıklamada, yaşanan küresel kriz ile birlikte dünya ticaretinin, alternatif finans ve ticaret sistemi olan bartera doğru hızla yol aldığı ifade edildi. Dünyada uluslararası yüksek hacimli barter işlemlerinin yapıldığına işaret edilen açıklamada, Rusya'nın ekonomisinin yüzde 4'ünü barter sistemine ayırdığı, Çin'in Rusya ve Brezilya ile iki önemli uzun vadeli petrol anlaşması yaptığı ve Rusya'ya 25 milyar, Brezilya'ya da 10 milyar dolarlık petrol kredisi açtığı vurgulandı. Türkiye'de ise barter dış ticaretinden fazla yurt içi ticaretine yöneldiğini dile getirilen açıklama, barter şirketlerinin bir mevzuata dahil olarak kurulabilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır (IRTA Dünya Barter Birliği, Türk Barter Basın Bülteni, 28.09.2011).

IRTA'dan bildiren bu açıklamayı Türk Barter Yönetim Kurulu Başkanı Sırrı Şimşek, Timeturk sitesindeki yayınlanan (17.03.2009) demecinde şöyle açıklamıştır:

“Tüm dünyada yaşanan kriz nedeniyle dünya ticaret modelleri bartera doğru yönelmektedir. Küresel kriz olarak adlandırılan bu mali çalkantı, şirketlerin ekonomik tutunma ve krizi atlama fırsatları olarak barter modeline oldukça sıcak bakmaktadırlar. Bu yoğun talep, beraberinde girişimcilerin de bir fırsatçılığa dönüşmektedir. Üyemiz olan tüm dünya barter şirketlerinden gelen bilgiler doğrultusunda, Türkiye'de de barter sistemine duyulan ilginin farklı yönde değerlendirilmek istendiği görülmektedir.

Barter sistemi, mutlak bir barter şirketi garantörlüğünde işletilebilir. Barter şirketleri güçlü finansal araçlar ile teknolojik altyapıya, uluslararası sertifika ile belgelendirilmiş kurucular, tecrübeli ve yetişmiş personele sahip olarak hizmet verebilirler. Oysa Türkiye'de yeni kurulan şirketlerin barter sistemini çok kolay işletebileceklerini düşünerek, hiçbir altyapısı olmadan, üye hesabı açılmadan, yetişmiş personeli olmadan, finansal güce sahip olmadan üyelerine hizmet vaatlerinde buldukları gözlemlenmektedir. Barter sisteminin en önemli iş süreci firmaların likidite sıkışıklığında barter modeli ile ihtiyaçlarını karşılamalarına aracı olmaktadır. Bu

süreçte alıcının özellikle kredilendirmeleri söz konusu olduğunda sistemin borç-alacak dengesi gözetilmelidir. Karşılıksız verilebilecek krediler barter sistemine ileriye dönük olarak çok ciddi zarar verebilir"(<http://www.timeturk.com/haberdetay.asp?17.03.2009>, (23.04.2010),` Ayrıca IRTA'nın çok sıkı denetimler yaparak barter şirketlerini birliklerine kabul ettiğinin altını çizdi. "Eğer bizler de firma sahipleri olarak barter şirketleriyle çalışacaksa bu kriterlere dikkat etmemiz oldukça yerinde bir davranış olacaktır". (<http://www.tumgazeteler.com/17.03.2009>, Barter, ekonomik krizde ticarete can simidi oldu ,(23.04.2010) açıklamasında bulunmuştur.

Bu açıklama bir yönüyle doğruları yansıtsa da, ekonomide bankaların varlığı ve ve oynadığı rol de unutulmamalıdır. Bankalar barter sistemini sevmeyen kurumlardır ve piyasadaki en güçlü en nüfuzlu oyuncularlardır. Tüm önemli kararlar bankalarca alınmaktadır. Ne kadar para üretirlerse o kadar güçlerine güç katacaklardır. Eğer "barter –esaslı" ekonomi gelişirse, bu bankaların piyasalardan çekilmeleri demek olacaktır ki bu bankalarca istenilen bir durum değildir (Lăncrăjan, 2012:1164)

2.1.7. Türkiye’de Barter Sektörünün Gelişmesi İçin Yapılması Gerekenler

Türkiye’deki Barter Sektörü’nün gelişmesi için yapılması gerekenler hususunda sektör temsilcilerinin görüşleri aşağıdaki gibi yer almıştır.

Barter, paraya alternatif bir ticaret ve finansman tekniği olduğundan ilk çağlardaki gibi geçerli olması beklenemez. Ancak sistem, yaratıcı bir şekilde şekillendirilmeli ve farklı yöntemlerle kullanıcıya sunulurken kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. Ülkemizdeki Barter sektörünün gelişmesi için yapılması ve dikkat edilmesi gerekenler şöyle sıralanabilir;

1) Herşeyden önce, Ticaret hayatımızdaki Barter gerçeği karşısında yasa koyucunun düzenleme yapmasını beklerken, Barter şirketleri de çeşitli birlikler oluşturarak bir çatı altında toplanmalıdırlar. Burada sistem süreçleri ile ilgili standardizasyona gidilmeli ve etik değerler vurgulanmalıdır. Sistemin kıstaslarını yerine getirmeyen, belli bir özkaynağa sahip olmayan firmalar burada yer alamamalıdır.

2) Barter şirketlerinin kurumsallaşması ve kendilerine özel hukuki kimlik kazanmaları gerekmektedir. Çünkü Barter şirketlerinin statü açısından banka, aracı kurum ya da normal şirketlerden hangisine dahil olduğu konusunda netlik olmadığından, işlemlerin kayıt altına alınmasında farklı uygulamalar yapılmaktadır. Gerekli düzenlemeler sistemin işlerliğini, kalitesini artıracak ve Barter sistemi de, leasing, factoring gibi ekonomik hayatta kabul görmüş finansal tekniklerden biri olacaktır.

3) Üyeler her satın alma öncesi Barter havuzuna bakmalıdırlar. Ancak satın almalarının Barter yerine alışlagelmiş yöntemler ile satın almayı önceliğe alma alışkanlıklarını aşmak gerekmektedir. Bunun içinse; Barter Üyesi şirketin, Barter ile yapılan satın alma performansını denetlemesi yerinde olacaktır.

4) Üretimine devam etmekte olan ancak likit sıkıntısı yaşadığından piyasadaki şirketlere borcu olan herhangi bir Barter Üyesi -kendisinden alacaklı olan firmala-

rın sisteme üye edilmesi ve hesabından bu firmalara virman yapılması suretiyle- Barter yolu ile borçlarını ödeme imkanına sahiptir. Ancak, bu tip Barterla 'Borç Yapılandırma' operasyonları titizlikle yapılmalıdır. Zira, bu uygulama alacağını erittikten sonra üyelikten ayrılan bir defalık üyelerin sisteme girmesine yol açabilmektedir.

5) Sistem, arz-talep dengesi gözetilerek büyümelidir. Zira, arz-talep dengesinin bozulması durumunda, alıcılar ihtiyaçları olan ürünü, satıcılarda mal ve hizmetlerine uygun talebi bulmakta zorlanacaktır.

6) Sistemin tanıtılarak yaygın kullanımı sağlanmalı ve sistemin az biliniyor olmasının getirdiği tereddütler giderilmelidir. Zira, sistemin avantajlarını sağlayabilmesi üye sayısının ve ürün çeşidinin artmasıyla, bu ise sistemin geniş kitlelere ulaşması ve ekonomik hayatta kabul görmesiyle mümkündür.

7) Sisteme kurtarıcı gözüyle bakılmamalı; sistem, ticari hayatın içinde bir 'alternatif' olarak değerlendirilmelidir. Finansal sorunları büyük boyutlara ulaşan bir firma bilmelidir ki; Barter Sistemi'ne girerek tüm sorunlarını çözüme kavuşturması mümkün değildir.

Toparlanacak olursa, ülkemizde şimdiye kadar pek çok firma Barter Sistemi ile tanışmıştır. Artık, sistemin sağlıklı büyümesini sağlayacak girişimler ve gerekli hukuki düzenlemelere ağırlık verilmelidir. Böylece Sistem, işletmelerin yaşadığı atıl kapasite, stok fazlası, likidite sıkıntısı, pazarlamada yetersizlik vbg temel sorunları için alternatif bir çözüm olarak kabul görecektir. Zira, işletmelerin (başta KOBİ'ler olmak üzere) kaynak bulmada güçlükle karşılaşmaları ve yüksek kaynak maliyetleri, yeni arayışlara girmelerini zorunlu kılmaktadır (Uyan, 2007: 7.)

Barter sistemi akılcı kullanıldığında şirketlere büyük avantajlar sağlamaktadır. Parasız alışveriş olanağı ve firmalara yeni pazarlar sunması en büyük yararlarından dır.

Bu pazarlar yurt içinde olabileceği gibi yurt dışında da olabilirler. Uluslararası boyutta gerçekleştirilecek bu işlem "countertrade" olarak da tanımlanabilir. Ülke içi bir işlemde olduğu gibi uluslararası barterda da mal, hizmet, teknoloji bir ülkeden diğerine aktarılabilir (Ravaş,2011:223).

Barter sisteminden istediğimiz gibi yararlanmamız barter organizatörlerin işlem hacimlerine bağlıdır. Türkiye'de barter sistemi üzerinde devlet katkılarının artması ve ciddi yasal alt yapıların oluşturulması gereklidir. Bu altı yapılar oluşturulursa tıpkı Amerika'da olduğu gibi barter sistemi sadece bir yurtiçi finansman kaynağı olmaktan öteye uluslararası boyutlarda çalışma olanağı sağlayacaktır. Ayrıca barter organizatörlerimizden kendileri geliştirecek Japonya'daki ürün ve hizmet alışverişinden öteye bir danışmanlık hizmeti sunmaları gereklidir. Böylece Türkiye'ye çok güçlü ve sağlam bir finansman ve ticaret kaynağı kazanmış olacaktır. Ayrıca bu konuda toplumsal bilinçlendirmede sağlanmalıdır ki bu kaynak Türk ticaretinde yerini tam anlamıyla bulabilsin.

3. Örnek Barter Prim Sistemi Prosedürü

Amaç: Bu prosedürün amacı, personelin genel çalışma esasları çerçevesinde elde ettiği maddi gelirlerin belirlenen oran ve şartlarda primlendirilmesini sağlamaktır.

Kapsam: Barter Şirketi Personelini kapsamaktadır.

Tanımlar: Yok.

Sorumluluklar: Bu talimatın uygulanmasından Pazarlama, Şubeler, Portföy Yönetimi, Strateji ve İş Geliştirme ve Mali İşler sorumludur.

UYGULAMA

Broker Faaliyetlerinin Primlendirilmesi

Prim hak edişleri Üyelik faaliyetleri, Barter işlemleri, dergi reklam satışı, nakit sigorta satışı, Günün Brokeri ve şirkete ait gayrimenkul satışı uygulamalarından tahakkuk edecektir. Prim oranları;

I. Pazarlama ve Şubeler Takımı için;

- 1) Üyelik Bedelinin %25'i.
  - a. Randevu alan %5'ini hak eder,
  - b. İlk görüşmeden sonra devir %10'u hak eder.
- 2) İşlem Komisyonunun %7'si
- 3) Günün Brokeri 100 TL,
- 4) Dergi reklam satış bedelinin %15'i
- 5) Gayrimenkul Satış listeleri prim oranları belirtilerek yayınlanır.
- 6) Nakit Sigorta Poliçe Satışlarında Acente Komisyonu üzerinden %25'i
- 7) 1.000 TL üzeri nakit tahsilatlarda %2'si primlendirilir.

II. Portföy Yönetimi için,

- 1) Üyelik Bedelinin %25'i.
  - a. Randevu alan %5'ini hak eder,
  - b. İlk görüşmeden sonra devirde %10'u hak eder
- 2) Günün Brokeri 100 TL,
- 3) Dergi reklam satış bedelinin %15'i
- 4) Gayrimenkul Satış listeleri prim oranları belirtilerek yayınlanır.
- 5) Kupon satışlarında %1'i
- 6) Rent a car satışlarında komisyonun %1'i
- 7) Turizm satışlarında %1'i,
- 8) Nakit Sigorta Poliçe Satışlarında Acente Komisyonu üzerinden %25'i
- 9) 1.000 TL üzeri nakit tahsilatlarda %2'si primlendirilir.

Broker'lık faaliyeti yürüten Pazarlama ve Şubeler bölümü personeli prim hesabı aşağıdaki şekilde uygulanır.

Kök maaş İstanbul Pazarlama ikili takımlarda Satış Müdürü 1.250 TL Broker 1.000 TL dir. Şubelerde görev alan Şube müdürü kök maaşı 1.000 TL, şube brokerının 750 TL dir.

1.000 TL maaş pirim hesabı ile hak edilen bedel içine dahil edilir. Örneğin; Pirim hesabı sonucu 1.500 TL olan bir broker ücretini 1.500 TL olarak alır. Pirim hesabı sonucu 800 TL olan bir broker 1.000 TL ücret alır.

Pirimler Brüt üzerinden hesaplanır.

Brokerların bağlı olduğu müdürler Brokerlardan %1 komisyon alır.

Portföy Yönetimi'nde yer alan personele maaş ödemesi yapılır. Hak ettiği primlerden maaşını geçen miktarı barterla ödenir.

Üyelik bedeli ve işlem komisyonları için havale, çek, senet ve kredi kartı ödeme talimatı alındığında tahsil edildi kabul edilecektir. Barterla yapılan üyeliklerde ise firma 1 ay içerisinde işlem yaptığı takdirde prim tahakkuk edecektir.

Ödenmeyen senet ve çek karşılığında tahakkuk eden komisyon miktarı primden düşülecektir.

Tahsilatı 3 aylık vadeden uzun olduğunda nakit komisyon pirimi tahakkuk etmez.

Senetleri protesto olan firmalardan senet ile tahsilat yapılmaz. Aynı şekilde Çekleri dönen firmalardan çek ile tahsilat yapılmaz. Primlendirmede bu esaslar dikkate alınır.

Prim hak edişleri her ayın 5'inde ödenir.

Yeni başlayan personele ilk 6 ay kendisine bildirilen miktarda maaş ödenir.

Günün Brokeri yayınlarında Brokerlık faaliyeti dışında başarılı personel yayınlanacağı zaman duyuru GÜNÜN PERSONELİ şeklinde yapılır.

Günün Brokeri gelir cirosu ve tahsilat değerlendirme parametresi 8.000 TL olarak alınır.

Prim hesaplamaları yukarıda verilen başlıklar için elde edilen hak edişler üzerinden İnsan Kaynakları tarafından yapılır. Hesaplamalarda kaynak olarak Barter Online verileri dikkate alınır.

Komisyon prim tahakkuklarında Barter işleminin işlem sonu olması gereklidir. Yetkide işlemler prim hesabına dahil edilmez.

Prim ödemesi yapılmasına karşın ileriki tarihlerde iptal edilen işlemin komisyonu da iptal edilmiş ise daha önce ödenen prim miktarı ilgili broker hesabına borç kaydedilir.

Prim hesabına dahil olan personelin listesi İnsan Kaynakları tarafından Genel Müdür onayına sunulur.

Onaylanan prim listesi Mali İşler bölümüne en geç her ayın 5'ine kadar teslim edilir. Nakit ödeme ve Barter tahakkukları Mali İşler tarafından yapılır.

4. Sonuç

Bu çalışma ile ortaya konan; barter sisteminde üye firmaların, ihtiyaçlarını para olmaksızın kendi ürün veya hizmetlerini kullanarak diğer firmaların ürün ya da hizmetlerini alarak karşılamakta olduğudur. Bu değiş tokuş işlemi barter sisteminin temelini oluşturmaktadır. Yine bu çalışmanın ortaya koyduğu bir diğer sonuç; her türlü ürün ve hizmetin bu sistem içerisinde yer alabileceği hususudur. Bu özellikleriyle barter, firmalara bir finansman kaynağı yaratmaktadır. Bu da özellikle nakit sıkıntısı çeken firmalara derin bir nefes aldırılmaktadır. Barter sayesinde firmanın tanınırlığı artmakta ve firma bir anlamda pazarını daha da genişletmektedir.

Firmalar barter sistemini, ihtiyaçlarını karşılarken bir finans sistemi, ürünlerini satarken de bir pazarlama ve satış sistemi olarak kullanabilmektedirler. Barter;

- Etkili bir stok eritme yöntemidir,
- Etkin bir müşteri yelpazesi genişletme aracıdır.
- Etkin bir fon yönetim aracıdır.

Fakat kendine özgü bir hukuki altyapısı olmaması nedeniyle sistemin gelişimi girişimcisinin cesaretine bağlı olduğu kadar üyelerinin sisteme duyduğu güvene bağlıdır. Bu nedenle Türkiyede barter hukuki altyapıya dayandırılarak kurumsal bir şekilde ve alternatif bir finansman ve ticaret yöntemi olarak ilgililerine sunulmalıdır. Ayrıca, para hacminin daraltılması yönünde sağladığı gelişmeler nedeniyle enflasyonu önleyici bir yöntem olarak da benimsenip ekonomi yönetimlerince teşvik edilebilir.

Kaynaklar

BATIER, Mustafa (1991), "Karşılıklı Ticaret, Türk Mevzuatındaki Değişiklikler ve Beklentiler" HDTM Dergisi, Ankara Sayı:9, 1-70

BIRCH, Dawn - LİESCH, Peter W., (1998), "Moneyless Business Exchange: Practitioner's Attitudes to Business-to Business Barter in Australia", New York. Sayı:27, 15-23,

ARSLAN,C, Murat–AYKUTLU, Fercan (1999), "Barter Uygulaması", Türmob Yayınları-97 ,Ankara

DEMİRBAŞ, Mahmut (2001), "Takas ve Saklama Sistemleri" Muhasebe Bilim ve Dünya Dergisi, Cilt:3 , Sayı:2

ERKAN, Mehmet (2000), "Yeni Bir Finansman Aracı: Barter " Vergi Dünyası, Sayı 221, 12-15

GÜRSOY, Celal (1998), "Barter El Kitabı", 2. Baskı , İstanbul, Göksu Matbaacılı

HATUNOĞLU, Zeynep - BİLGİNER, Mesut (2003), “Vergi ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Barter”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 12,.

TÜRK Barter Basın Bülteni, (2011), ”IRTA Dünya Barter Birliği 32.Uluslararası Genel Kongresi yapıldı”,

KAIKATI, Andrew M., KAIKATI, Jack G. (2013), “Doing Business Without Exchanging Money: The Scale and Creativity of Modern Barter” In: California Management Review. Wntr, Vol. 55, Issue 2, 46-71; University of California Press

LANCRANJAN, Andrei (2012), Annals of the University of Oradea, Economic Science Series. Vol. 21 Issue 1, 1161-1165.

MARŞAP, Beyhan (2001), “Bir Finansman Aracı Olarak Barter Sistemi ve Muhasebeleştirilmesi”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1,

MARVASTI, A., Smyth, D. J.(2011), “Barter And Business Cycles: Further Empirical Evidence” American Economist. Fall, Vol. 56 Issue 2, p85-97. 13p.

Müge TAN, “Barter Sistemi ve Sistemin Vergi Kanunları Karşındaki Durumu”, http://web.kobiline.com/docs/AATax/article/barter_sist.doc, Erişim Tarihi:23.04.2010

ÖZ Yaşar - Adem DURSUN (2005), “Bir Finansman Aracı Olarak Barter ve Türkiye’deki İşletmelerde Finansman Amaçlı Kullanımı”, Ekev Akademi Dergisi, Yıl: 9 Sayı: 25

Özgür BİYAN, Barter İşlemlerinin Türk Vergi Hukuku Karşısındaki Durumu, <http://www.ozgurbiyan.com/189>, Erişim Tarihi: 23.04.2010

ÖZKAN, Azzem (2002), “Barter İşlemleri ve Muhasebe Uygulamaları”, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 18.

RĂVAS, Oana (2011), “The Utility of the Barter Agreement in International Commercial Trade” Annals of the University of Petrosani Economics ,Vol. 11 Issue 1, p223-234, 1p. Publisher: University of Petrosani.

Strabley, John (2014), “Bartering for Growth”, Retail Merchandiser. Jan-Feb, Vol. 54 Issue 1, p8, 2 p.; S&R Media Corporation.

ŞİMŞEK, M. Sırrı (2004), “Parasız Ticaret Barter”, Türk Barter Yayınları, İstanbul.

TEKŞEN, Ömer (2006), “Barter İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Vergilendirilmesinin Yeni Finansal Tekniklerle Karşılaştırılarak İncelenmesi”: Bir Araştırma, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

TERRY Neal L.- GARY Eisler K.,(1996), “Barter& the Future Of Money , The Currency Crisis”, Master Media Limited , Newyork ,

TOROSLU,M.Vefa (2010), Barter İşlemleri ve Muhasebesi, Adalet Yayınevi, Ankara,.

UYAN, Özgül (2007),“Barter Sektöründe Kaydedilen Gelişmeler ve Yapılması Gerekenler” Barter Finans Dergisi, Sayı: 19,.

UYAN, Özgül (2005),“İş Dünyası’nın Yeni Pusulası: Barter Sistemi”, Bakırköy Yenises Gazetesi, 29.

UYAN, Özgül (2012), Barter Eğitim Dosyası, (yayınlanmamış ders notları)

UZUN, Fedai (2010), Barter Sistemi ve Küçük ve Orta Boy İşletmelerde Uygulanabilirliği: Türkiye Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi S.B.E.,Ankara.

“Barter Sözleşmesi”, (2012), Avrasya Barter, 1-10

“Barter Sistemi”, (2009), Avrasya Barter, 2.Baskı [Broşür], 1-3

“Barter Sistemi”, (1999), Barter Ekonomi Dergisi, 20, 31- 32

<http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/MaliCozum/-BURAK-ARZOVA.doc>, Erişim Tarihi: 16.05.2010

<http://msxlahs.org/form/x-sozluk/81304-barter-barter-nedir-hakkinda.htm> , Erişim Tarihi: 07.04.2010

<http://www.alomaliye.com/barter.htm>, Erişim Tarihi: 07.04.2010

<http://www.avrasyabarter.com.tr/UygulamaAlan.aspx>.Erişim Tarihi:12.11.2012

<http://www.avrasyabarter.com/uygulama.asp>,Erişim Tarihi:23.04.2010

<http://www.destekbarter.com/index.php?menu/d19>, Erişim Tarihi: 23.04.2010

<http://www.rantbarter.com/dunyadabarter.php>,ErişimTarihi: 23.04.2010

<http://www.timeturk.com/haberdetay.asp>,ErişimTarihi: 17.03.2009

<http://www.tumgazeteler.com/Barter>, ekonomik krizde ticarete can simidi oldu , Erişim Tarihi:17.03.2009

<http://www.turkhukuk sitesi.com/showthread.php>, ErişimTarihi: 16.04.2010

Reymund, Flandez, “Barter Fits the Bill for Strapped Firms”, (<http://www.online.wsj.com/article/>), Erişim Tarihi: 23.04.2011.